

Domenico Cimarosa

SALAABIELU

(Il matrimonio segreto)

Koomiline ooper 2 vaatuses
Giovanni Bertati libreto Ivo Kuuse tõlkes

Eesti Muusikaakadeemia
ooperistuudio etendus

Esietendus 19. mail 1994. a.

Dirigent

JÜRI ALPERTEN

Muusikaline juhendaja

ELLEN MAISTE

Lavastaja

ARNE MIKK

Kunstnik

ELDOR RENTER

Dekoratsioonid maalinud

LIINA LAIGU ja MAIRE SIPELGAS

Kontsertmeister

ENERINDESALU

Estonia Teatri kammerorkester

Osades

Geronimo, rikas kaupmees	TOOMAS TÕNTS (diplomand)
Carolina, ta noorem tütar	MARGIT SAULEP (diplomand)
Elisetta, ta vanem tütar	PIRJO LEVANDI (diplomand)
Fidalma, Geronimo õde	MAIRE HAAVA (diplomand) ✓MARE VÄLI (diplomand)
Krahv Robinsone	RANDO PIHO (IV kursus)
Paolino, raamatupidaja Geronimo äris	MARTIN LUME (II kursus)

Ooperi tegevustikust

Rikas kaupmees Geronimo ihkab endale aadlikku sugulaseks. See polegi nii täitmatu unistus: Geronimol on kaks meheleminekueas tütart ja piisavalt varandust nendele kaasavaraks. Ta ei oska aimatagi, et noorem tütar Carolina on juba jõudnud Paolinole mehele minna, olles õnnistatud seisukorras. Noorpaar mõistab, et Carolina isa ei kiida seda abielu hoopiski heaks. Mõlemad võtavad aina hoogu, et pereisale lugu teatavaks teha, ei leia aga selleks sobivat aega ega julgust.

Paolino teab sündsat väimeest Geronimole. See on vaesunud krahv Robinsone, kes otsib rikast pruuti. Kui krahv abielluks Elisettaga, täituks Geronimo unistus ja tema viha Paolino vastu poleks ehk nii kohutav...

Kui krahv kosja tuleb, jätab ta nipsaka Elisetta kõrvale ning eelistab malbet Carolinat. Krahv on

Paolino noorikust vägagi sisse võetud. Carolinat saades oleks ta nõus isegi poolest kaasavarast loobuma.

Olukorra muudab veelgi keerulisemaks Fidalma armumine Paolinosse.

Elisetta ja Fidalma, nähes Carolinas endile ohtlikku võistlejat, püüavad Geronimole selgeks teha, et perekonna noorim võsu on intrigaan ja valevagatseja ning tuleb kloostriisse saata. Fidalma ähvardab oma kapitaliga firmast välja astuda, kui vend sedamaid tema tahtmist ei täida.

Meeleheitele viidud Carolina ja Paolino otsustavad põgeneda. Armukade Elisetta, kahtlustades, et õel on krahviga salakohtumine, ajab kogu maja jalule. Carolina juures on aga hoopis Paolino ja nii tuleb lõpuks nende saladus avalikuks. Petetud isa lepitab krahv, nõustudes abielluma Elisettaga.

DOMENICO CIMAROSA

(1749-1801), nimekamaid itaalia heliloojaid omas ajas, püsis läbi aastakümnete tuntuna tänu eelkõige "Salaabielule". Ometi on ta kirjutanud üle kuuekümnepärase ooperi, tõsisid ja koomilisi, mitmeid oratooriume, kantaate, 32 üheosalist klaverisonaati ja palju muud. "Salaabielu" esietendusel Viinis elas Cimarosa üle oma elu tähetunni. Neljakümne kolme aastase, pärast kümneid enam või vähem edukalt möödunud ooperite esietendusi kodulinnas Napolis ning Roomas, Firenzes, Veronas, Milanos ja mujal; pärast kolmeaastast pingutavat toredusteenistust Katariina II õukonnas Peterburis tunnetab ta 1792. aastal, mis on tõeline triumf. "Salaabielu" meeldis viinlastele sedavõrd, et tuli samal esietenduse öösel, teistkordselt tervikuna ettekandele! Seejärel mängiti ooperit veel kolm nädalat igal õhtul raugematu menuga. Vaimustatud vastuvõtt, mis sai osaks "Salaabielule" väga paljudes Euroopa teatrites, oli osalt ka libretist Giovanni Bertati teene. Bertati, Viinis elav Itaalia literaat, oli tugeva teatrinärviga, karakteri- ja vormitajuga. Bertati libretod olid põnevad, loogiliselt üles ehitatud. Samale autorile kuulus muuhulgas ka üks

"Don Giovanni" teksti esimesi variante, kirjutatud Giuseppe Gazzaniga ooperile. Selle libreto võttis Lorenzo da Ponte mõni aeg hiljem rahulikult meelele üle, et seda Mozarti suurematu teose tarvis vaid pisut ümberkohandada. "Salaabielu" põhiline kirjanduslik algallikas on inglase D. Colman-seeinori ja D. Garricu 1776. aastal esietendunud samanimeline komöödia (*The Clannestine Marriage*).

Cimarosa kirjutas oma "Salaabielu" juba mõneti teise tunnetusega kui paljud kaasaegsed itaalia buffo-ooperite loojad. Ta muusikas oli kõrvuti žanripärase koomika ja satiiriga inimlikku soojust ja tõsidustki. Väline virtuooslikkus puudus, tegevust edasiviivad momendid esinesid ka aariates ja teistes laululistes numbrites, mitte ainult retsitatiivides, nagu varem. Läbinisti koomilisest laadist loobumisele vihjab ka autori enda antud žanrinimetus *melodramma giocoso* - rõõmus melodraama. Stendhal - Mozarti, Rossini ja Cimarosa suur austaja - kirjutas viimase muusikast: "Proovige tema juures leida kasvõi mõni noot, mis poleks südame sunnil kirja pandud. Ja kui see teil õnnestub, siis ärge ennast uskuge: Cimarosal neidei ole."